

det en meget dyr Historie, og jeg troer det derfor langt vigtigere at tage Hensyn til den Regel, som i den af mig nysidhavede Sag blev udtalt af den kongelige Commissarius i 1838, altsaa Geheimconferentsraad Drsted, nemlig „at det ikke i Almindelighed kan være Pligt for en Regjering at erstatte den Skade, som ved sfendtlig Bولد paaføres Undersaatterne.“ Dette betragtede Commissarius som „en afgjort Sag“. Lad os mine Herrer! ogsaa betragte det som en afgjort Sag, at der ikke her er Tale om noget Krav paa Erstatning, men kun om en Godtgjorelse, som gives af Villighed, af Velvillighed, som gives, fordi man finder, at det er en moralsk Forpligtelse, som i saa Henseende paahviler Staten. — Stil De, mine Herrer! ikke Sagen hen paa noget andet Standpunkt; thi De kunne ikke nu oversee, hvilke Byrder De paatage Dem ved i denne Sag at fravige Fortidens Anstuelser. Altsaa det er ingenlunde for at krænke en Deel af dem, som komme til at tage imod en saadan Godtgjorelse, at vi lade dem modtage denne Godtgjorelse under det mindre behagelige Navn af Gave; men det er, fordi Udvalget efter noie og alsidigt at have undersøgt Sagen i dens Heelhed, har fundet det meget betænkeligt at forlade den Indstilling, det saaledes efter noie Overveielse har tilladt sig at gjøre, men dernæst maa jeg ogsaa bemærke, at det ikke kan nægtes, at det kommer til at koste endeel mere, naar man følger den anden Anstuelse. Efter Udvalgets Indstilling vil saaledes en velhavende Mand, der har lidt et Tab f. Ex. maafee ved at en Sprodsse paa et Bindue er skudt ind eller en Hest er dræbt, ikke faae noget Krav paa Erstatning, men, gaae vi derimod ud fra den anden Anstuelse, saa vil den Bedkommende, selv for det mindste Tab, saasnart det blot kan bevises, have Ret til at forlange Erstatning, men at en velhavende Mand, der kun havde lidt et lille Tab, f. Ex. at der var taget en Stud bort fra ham eller deslige, naar han blot beviste et saadant, skulde indbefattes under den Erstatning, hvis Byrde skal fordeles paa hele Landet, det har Comiteen fundet at være aldeles upassende og urigtigt. At fravige det af Comiteen opstillede Princip

vilde ogsaa i en anden Henseende være forbundet med stor Ulempe for Statskassen. — Den Sum, som saaledes er fremkommen fra Veile Amt, og som oprindeligt udgjorde henved 900,000 Rbd., er nu gaaet ned til omtrent 700,000 Rbd., men den vilde efter al Sandsynlighed igjen gaae op til det førstnævnte Beløb, hvis man fraveg den af Comiteen opstillede Anstuelse, og hvilken Indskyldelse det vilde udøve med Hensyn til de andre Amter, hvis man fraveg Udvalgets Grundsaetninger, er vistnok meget vanskeligt at sige, men under alle Omstaendigheder vil man vistnok uden nogen Betænkelighed kunne sige, at den samlede Sum, som nu udgjør 1,545,000 Rbd., i saa Fald vistnok paa ingen Maade vil gaae ned, men snarere gaae op. Udvalget har fundet, at man under vore nærværende Omstaendigheder ikke kunde undlade ganske at tage et saadant Hensyn til Staten og til de Byrder, som allerede hviler paa den, (Grundtvig: Ja desværre!). Der er blevet anført — og jeg maa tilstaae, at det især i høi Grad har forundret mig, at Udvalget ogsaa skulde have været for strengt med Hensyn til Beviset — men, mine Herrer, Udvalget har jo slet ikke opstillet nogen anden Regel med Hensyn til Beviset, end den, at alle for Gaanden værende Bestemmelser skulde tages i Betragtning. Det er vistnok med god Føie, at Udvalget ikke har fulgt den af Ringkjøbings Amtscomitee udtalte Anstuelse, som imidlertid synes at billiges af en Deel af Thingets Medlemmer. Ringkjøbing Amtscomitee mener, at Skaden maa ansees bevist, naar en Sognefoged og 2 Medlemmer af Sogneforstanderskabet tør aflægge Ed paa, at den og den Person har lidt det og det Tab af Tjenden, men, mine Herrer! det er jo aldeles at overlade Bedømmelsen af hvad der er Beviis til Sognefogden og 2 Sogneforstandere. Disse Mænd kunne vistnok bevidne, at det og det er skeet, med andre Ord, bevidne en Kjendsgjæring, men for at man skulde overlade disse Mænd at afgjøre, hvad der efter de almindeligt herom gjældende Regler maa betragtes som Beviis, forat kunne gjøre dette, maatte vi i vor Retsudvikling staae paa et ganske andet Punkt, end vort nuværende, maatte